

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhésztetre vonatkozó minden közlemény a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendő (O-vár, Bástyá-utca 9. sz.)	A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt. körü tagsági díj 1 frt, mely Gebhardt Döme pénztárnoknak küldendő Kolozsvárt. („Hója“ szölv.) A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Álapszabály 4. §.)	Egyleti tagok, a 2 frt rendes, illetőleg 1 frt körü tagsági díjért ugy az „Erdélyi Gazdá“-t, mint a „Méhészeti Közlöny“-t díjtalanul kapják.
--	--	--

IV-ik évfolyam.

1889. július 1.

13. szám.

Az anyátlan és álynyás méhesaládok.

(Folytatás.)

Nem pártolom Hilbert ur eljárását sem, ha még oly melegen ajánlaná is. Mert tudni való, hogy az álynyás méhesalád kiseprésének nem czélja, hogy az megsemmisüljön, hanem, hogy egyesüljön a munkás erő, az egészséges szomszéd családokkal s az álynyák pedig megölessenek; mert azoknak életét megkímélni nem érdemes, mivel folyvást petéznek, még abban az esetben is, ha termékeny anyával látjuk el azt a családot. Minek tengessük tehát az álynyák nyomorult életét még azáltal is, hogy a jó csaiádoktól elszedegessük, általuk ápolatandó, a fedetlen fiasítást, azok rovására, melyek azt magok is képesek ápolni; hiszen az álynyák petéznek, mihelyt a fiatal nemzedék odahagyja czelláit; de anyabölcsöket építgetve, anyát is nevelgetnek és ez mind hiábavaló; sokkal előnyösebb, ha az a munkás-méh egyesítettik és a jó családnál haszonra dolgozik.

Az 5-ik pontban a következőket írja Dr. Hilbert ur:

Megtörténik azonban, hogy a méhek másod, esetleg harmad izben nevelendő anya álczájának megérését és kikelését be nem várhatván: izgatottságukban, azt kirágják;*) vagy ha fiatal anya kikelt, az sikeresen nem párosulhatván: ismételt anyátlanságba esnek Ily körülmények közt, rövid idő alatt, álynyák tolják fel magukat, a rendes uton immár betölthetlenné vált királyi tronra. Valószínűleg a főtisztek éreznek magukban hivatást és jogot a királynő helyettesítésére (?) s megszünik az addig létezett szoros állami szerves összefüggés. Az egész család több, apróbb csoportokra oszlik; mindenike más-más álynyához ragaszkodik; míg a másik része mindig anyaházakat épít és egy természetes anya költését reményli.“

Az árva családok soha ki nem rágják izgatottságuk-

Ez nagyon szomorú dolog volna a speculativ anyanevelés ügye, de szerencsére ritkán fordul elő, ha idejében utána látui.

ban az anyabölcsöt, melynek építésére s az anya nevelésére nekik i d e j é b e n alkalom adatott. Hanem ha akkor látjuk el ahoz alkalmas költéssel, midőn már az öregebb dolgozók a pete rakására vállalkozván, azt meg is kezdték, vagy már érzik magukban a peték fejlődését s akkorra, midőn az anya kifejlődött, az álynyák már javában petéznek is; azok ölik aztán meg a kifejlett, természetes anyát; ha nem is tüstént a mint kikelt, de bizonytal megölik, midőn nászutról visszatér, még ha megtermékenyült is. — Azért kell tehát ellátni friss költéssel a megárvult családot; mentül hamarabb, annál jobb, mert ha azt későn vesszük vizsgálgatva észre, főleg pedig az utórajok, azok már megálynyásodnak pláne kétü idő alatt; de a nép is annyira megfogy, feloszlik nagy része a szomszéd kasokba, hogy az a kevés, megmaradt nép nem érdemli a fáradságot, mivel ugy sem megy semmire, ha anyát nevel is magának. Jobb tehát azt egyesíteni, a szomszédjával.

Nem tapasztaltam azt, hogy „más más álynyák körül külön vála csoportosulnának a méhek,“ sőt arról győződtem meg, hogy igen jól összeférnek az álynyák egymással és velük együtt a méhek is. És a méhek egyesült erővel foglalkoznak az anyanevelés sikertelen munkálatával.

Azon reményben, hogy használok vele a t kezdő méhésztársaknak, elmondom, tapasztalataim alapján, észrevételemet a következő idézetre vonatkozólag.

„Mint hogy az álynya, az anya főhivatását végző dolgozó méh, peterakást teljesíteni képtelen s mert tapasztalat szerint ugy a meg nem termékenyült rendes anya, mint az álynyává lett dolgozó méh: heremé költésre alkalmas petéket rakni képes, — ez álynyák versenyezve rakják a herepetéket, egy-egy (czellába) dolgozó sejtbe 5—10-et is. Igy a család öreg dolgozói elveszése után, végre csupa heréből áll. A herefiasítás azonban, mert a méheknek józanabb része a rosz petéket a sejtekből kiszedi, igen hézagos, vagyis, sok üres sejt hagyása mellett fedetik be“ stb.

Miután az álynyákról szólva, felemliti e pontban Dr.

H. ur a meg nem termékenyült — szűznemző — anyát is. Bátor vagyok pótlólag megjegyezni, hogy a kettő között szörnyű nagy különbség van, amennyiben mindkettő szűzen nemz, vagyis petézik, de a kettő között az a különbség, — hogy egyik, a természetesen kifejtett nőnem, az anya, melynek ivarszervei ki lévén teljesen fejlődve és ondó tartó hójagja (táskája) is van, mely párzás alkalmával magába fogadja a himtől az ondót. Ha azonban a párzás meg nem történhetvén, vagy csak hiányosan ment végbe, az nem akahályozza a peték fejlődését, noha ondó nélkül mind himek, herék fejlenek belőle, de az egytől egyig ki is kél, mert tökéletes, mint nemzője — csiraképes — Azért is tömören látjuk a szűznemző anyától származott nemzedékek befiasítva apró, törpe herékkel, a dolgozó czellákat. Ellenben az álnyák törpe, tökéletlen nőnem lévén, sem ivarszerve kifejlődve nincs, nem is képes a himvessző befogadására, de ondó táskája sincs és mint egészen tökéletlen nőnem, mely bár ha minden külső-belső munkától teljesen vissza vonulva, anyatápszerrel bőven táplálkozván, képesítve van ugyan pete termelésre: ámde az ép oly tökéletlen, mint azok nemzője maga is; annyira tökéletlen s nemtelen, hogy alig 2 — 3%-je kél ki, azért is raknak minden egyes czellába oly sok petét; azért vállalkoznak oly sokan a pete rakásra, hogy utóljára mind álnyává vált, a mi még élt és azért foglalkoznak a méhek mindég az anyanevelés sikertelen munkálatával, mert érzik a hiányt s közelgő végpusztulást, tehát önfentartási ösztönből megtesznek minden lehetőt.

Ez tehát az igazi és az álnyák közt a különbség.

Azért is mindég ritka az álnyáktól eredt pupos költés; nem pedig azért, mintha „a petéket a méhek józanabb része kiszórná a czellákból.“ Mert ha ez állana: nem tűrnének 10—15 petét is egy czellába; még kevésbé aztán az anyabölcsőkbe. De, mert nem jók: közbe közbe még pótolják is ujjakkal, melyek nagy része ott senyved. A méhek pedig bevárják türelemmel, amig végre a sok közül itt-ott elvértve kikél aztán egy here kukaczká; nó aztán szorgalommal ápolják is, akkor aztán tudni való, hogy onnan a fölöslegessé vált, elasztott petéket ki is takarítják.

Nagy szorgalommal ápoltnak a herekukaczkok az anyabölcsőkben is; de mert annak függő állása ellenkezik természetes rendeltetési helyükkel, azért ezer közzül egy is alig éri meg teljes kifejlődését.

És most áttérek immár még egyszer a rajzott családok és az utórajok esetleges megárvulására:

Elmondom, hogy én mily eljárást szoktam követni és ajánlani azoknak megfigyelésére és orvoslására.

Midőn a kupos kasbéli tenyészcsoportot a rajzást beszűntet: minden méhészt, aki kissé okoskerüen kezeli méheit, vissza kell hogy vágja a lépeket, részint azért, hogy a megfogyott család kissébb térre szorúlva, leszorithassa könnyebben a heréket, részint pedig azért, hogy friss dolgozó lépeket építsenek a méhek a kivágott herelépek helyébe is.

A mely család pedig, az építésre alkalmatlan időben, az építés 24 órán tul meg nem kezd, hanem megöletett mintegy beszegte a vágott lépek széleit, számos esetleges anyabölcsőkkel, ennek késedelem nélkül kell egy kis darab friss és petézett lépet központra bepeczkelni, amint H. ur is leírta, mert különben, 14 napon belől, okvetlenül álnyás leend s akkor veszve van. — Az ilyen család megárvult, mielőtt az anya nászutra ment volna, megöletett az utolsó is az anyák ellen intézett irtó harc és pártküzdelemben: még pedig lehet, hogy már több napok előtt, tehát azért sem szabad késni a segítséggel s módot kell nyujtani anyanevelésre, amig késő nem leend.

Igy árvulnak meg számos utórajok, még pedig a kivonulás napján, szintén pártharcban, megöletnek mind az anyák. Ezt azonban csak mükaptárban lehet a feloszlástól megvédeni; ha például, mint szoktuk is, fedetlen fiasítással látjuk el az utórajokat, azzal helyhez kötve leend s megnyugvást talál, esetleg, ha megárvult, azonnal hozzálát az anyaneveléshez.

A kupos kasban is meg lehet ugyan tartani, de csak úgy, ha termékeny anyát adunk nekik s azt egyszerűen szabad kézből eresztjük be; egyszerre lecsendesednek s szent a béke; lehet ugyan fiatal anyát is adni, de ezt anya-szoktató kalitba zárva kell a kas csucsába feltűzni 24 óráig, azután ki lehet eresztetni.

De ha figyelmen kívül hagyva, észre nem vesszük, akkor feloszlik 24 óra alatt az egész, de az csak a gazdájáé marad, mert el nem szökhet anya nélkül, hanem feloszlik, részint a szomszéd rajokhoz kérezkednek be, részint visszahúzódnak az anyakasba és ha kicsi a raj, még jobb is így.

A másik megárvulási eset pedig, mely akkor merül fel, midőn az anya, nászutra kirepülés alkalmával vész el. Ennek mindenek felett nagy fontosság tulajdonítandó, — mert ez érzékenyen találja egy a családot, mint gazdáját: Erre nézve máig sokan abban a téves hitben élnek, hogy az anya eltévedvén, szomszéd kasba megy s ott öletik meg, hogy eltévedve megöletik, igaz, de hogy eltéved-e? az bár nem lehetetlen ugyan, de azt mondom, hogy talán ezer közzül egy; mert azt érzi az az anya, hogy élete függ attól a tévedéstől s azért nagyon is megfigyeli az előjáték és többszöri kirepülés alkalmával othonját; ha tehát először, másodsor el nem tévedett, még kevésbbé téved el, midőn már megtermékenyülve jó vissza. Ez pedig nem más kaptárban leli halálát, hanem saját népe által záratik körül s szörnyű viaskodással öletik meg: és miért? mert megtermékenyültvén, talán akkor vesz fel idegen, szokatlan szagot, vagy talán észre veszik rajta, hogy megöltön fertőzött, ki tudja bizonyos okát?

De, hogy sok anya így megöletik, az nem is tartozik a ritkaságok közé. És azon a míméhészt csak úgy segíthet, ha pl. azon időben, melyben tudomás szerint az anyának megtermékenyülnie kell, azt a családot egy fedetlen, petés fiasítással látandja el; ennek kétszeres előnye is van, először az, hogy a méhek figyelmét más irányba terelvén, elfoglal-

juk a költéssel a tulbuzgó öröködéstől, mert még a röplyuknál megtámadják a visszatérő anyát — ezt szememmel láttam s meg is mentettem a haláltól. — Elég, hogy a költés által szabadon jöhet-mehet az anya, nem érnek ugy reá figyelni s öröködni a röplyuknál, mert tömegesen lepik meg a költést. Másodszor pedig az az előnye, hogy ha mégis elveszne az anya a szabadban pl., tehát mód van nekik a költéssel nyujtva azonnal másikat nevelniök.

Kupos kasoknál azonban, mivel költéssel a bekövetkezhető catastrofának elejét venni alig lehet, tehát a megfigyelésre kell szoritkozni. Meg kell a rajokat tekinteni d. u. 4 órától fél 9-ig bármely órában, mert már akkor észre vette az a méhcsalág és jelzi, melynek anyját baj érte, bár mely módon légyen az. És az oly nyughatlan mozgást tesz setét estig röpködve, futkosva, midőn a többi már meg sem mozdul, hogy az messziről is szemébe tűnhet, még ha anyámasszony is az a méhés, földösmerheti. Nem kell tehát néhány perczet sajnálni, mert az elég arra, hogy 200 raj előtt végig tekintsünk, akkor segíthetünk rajta: különben bizonyal álynyás leend az is.

Bármely módon árvult meg, akár egy kirajzott család, akár pedig mű, vagy természetes utóraj: ajánlom a fiaslóp darabka behelyezését. Megjegyzem azonban, hogy ezt csak ideiglenesen ajánlom, mert az késő dolog és vajmi késői reménységnek bizonyult, hogy arra várjunk, amig a napi halandóságnak alávetett, nem is népes család, magának anyát nevel, — mert az 14 napot vesz igénybe, azon kívül oly időköz van még, amig az anya megtermékenyülvén, a petekakást megkezdi, melyet senki határozottan nem alapíthat meg, ámde mikor mehet még külső munkára, a petéből származott fiatal nemzedék? ezt határozottan tudjuk, de azt is, hogy addig, vagyis az egész időt számítva, az oly nagy időköz, mely alatt annyira lefogy a volt kis munkaerő, hogy nincs mi ápolja a fiasítást, nem is lesz abból soha semmi. Eszerint nincs miért várni az anyanevelésre, mert abból jó esetben sem lesz senkinek öröme, sem haszna.

Kész fiatal anyával kell ellátni, mielőtt beboltoltatnék az anyabölcső az arra a czélra behelyezett lépen, melyet szintén anyaszoktató kalitkába lehet beadni, mint már említém. Lehet, szabad kézből is beereszteni a lépek közzé, hanem meg kell az anyát henpergetni mézbe, ugy, hogy az magával tehetetlenné legyen azáltal téve. Ennek neki esnek aztán a méhek s nyalogatják ahelyett, hogy megtámadnák; e műfogást napáldozatkor tesszük, felfordítván a kast, vagy nyitott ajtaju kaptárba nézzük és dohányfüsttel kész en várjuk, amig a méhek az anyát egészen elfedvén, a mézet róla lenyalták, ekkor aztán rohamosan s erősen oda füstölünk, mindaddig, amig a méhek széjjel futva, tért nyitnak az anyának s az méltóságosan a tömeg közzé léptetve, eltűnik szemünk elől.

Abend András.

(E köv.)

A méhek áthordják a petét egyik sejtéből a másikba.

Mikép a petékről, ép ugy állítom az álczákrol is, hogy átvihetők, veszedelmes sérülés nélkül. — Hiszem, hogy kerülük az általam említett esetekben is a kinőtt, befedendő állapotban levő álczák átvitelét, a nehezebb foghatásért és helyre tuszkolhatásért, de nem az erő hiányáért. A kisebbeket pedig minden sérülés nélkül könnyen vihetik és bé is tuszkolhatják.

Már több rendbeli családot telepítettem át kupos, ingatlan szerkezetű kaptárból, ingó szerkezetűbe, a midőn a fiasításos sejtekből a méz befolyása és a sejtek megsérülése miatt, a kukacok félig kifordultak. Azt hittem első izben, hogy e kukacok (álczák) elveszendő állapotban vannak és a méhek által kidobotnak; de nem ugy volt. Alig kaptam kihordva minden alkalommal 5—6 példányt; mert épen maradvá, az alkalmatlan folyadéktól, a méhek által megtisztítva: a sejtek kijavításával vissza helyeztetek, vagy éppen más sejtbe. Hanem kaptam bebábozott fiut eleget, le- és kidobva; mert ezeket vágó késem nem kerülé ki annyira, mivel a sejteket egészben megtöltik. De itt már a sejt-fedő, vagy fal, megsérte miatt is veszniök kell, mivel fejlődésük ezen stádiumában a szabad levegő veszedelmükre van; nem áll ezen eset a kukacoknál. Innen van csak, a sejt megsérülése miatt is Sz. ur által említett kidobás. A hideg miatti (meghülés) kidobásról fennebb beszéltem.

Végre azt is állítom, hogy rajzási szándékkal, a természetes anyabölcsőbe a dolgozó méhek teszik át a petét valamely dolgozó czellából. Ennek bizonyítását — ha a tks. szerkesztő ur szives lesz helyet adni, más alkalomra fenn tartom.*)

Sz. ur utolsó szakaszában hivatkozására bátor vagyok megjegyezni: én nem tehetek róla, ha oly sok ezer család átvizsgálásánál nem lehetett annyira figyelmes, mint én a kevésnél. Én kevés tapasztalataim mellett sem tartom szerénytelenségnek olyat fedezni fel, a mit még az említett hirneves méhészek sem tudtak. Ha csupa szerénységből nem mernék olyat felfedezni, mit az előttünk élt, vagy jelenleg is élő, elismert hirnevesek nem birtak, ugy itéletnapig is egy helyt maradhatnánk minden törekvéseinkben. Elismerem örömet én is az említett hirneves méhészek érdekeit s még kicsiny szolgáljuknak sem tartom magam érdeükben, de feltétlenül nem hiszek minden állításukban, éppen mint Sz. ur nem hisz nekem —

Csiki János.

(Vége.)

Tendő a méhesben.

Junius hóval lejárt a rajzás ideje és végéhez közeledik a fő mézelés. A pergetést csak addig kell folytatnunk,

*) Várjuk.

mig a méhek felhagynak az építéssel. Mert ez annak a jele, hogy megcsappant a mézelés. A pergetést azért kell ekkor felhagynunk, hogy ideje legyen a családnak a téli készlet begyűjtésére s a mézkészlet tulságos beapasztása miatt ne-hogy felhagyjanak a fiasítással.

Gondja legyen a méhésznek arra is, hogy midőn a mézelés megcsappant, a méztérből szedje ki a lépes mézet, mert a méhek még a már befedelezett lépeket is felszakítják és a mézet lebordják a költő-térbe.

A fő mézelési időny lejártát legszenbetűnőbbben a herék üldözésével jelzik a méhek. Ekkor a méhész a herék pusztítására is terjessze ki figyelmét, a mi herefogóval történik, de Berlepsch kaptárban a hátsó keretekre szorított heréket igen szaporán, kézzel is összefogdoshatjuk.

E hóban rajt ne fogadjunk el, csak abban az esetben, ha megfelelő étetés által akarjuk telelőképessé tenni. A családok egyenlősítése és az elvénült anyák helyett újak nevelése, szintén e hóban történik. A ki még nem gondoskodott tartalék-anyákról, az mielőbb lásson munkához, mert a herék leölése után az új anya nem termékenyedik. —

Vegyes közlemények.

■ Egyletünk t. tagjait, kik esedékes tagsági díjakat még nem fizették meg: felkérjük, hogy kötelezettségüknek mielőbb szíveskedjenek eleget tenni. A tagsági díjak Gebhardt Döme egyleti pénztárnokhoz küldendőek (Kolozsvárt „Hója“ szőlő.)

■ Rendes tagsági díj egy évre két forint. Köri tagsági díj 1 forint. Egy községből, vagy egy vidékről egyszerre jelentkező 12 egyén, ha egyszersmiat a tagsági díjat is beküldi, köri tagnak fog vétetni.

■ Tanítók, a nemes czél iránti tekintetekből, kivételesen 1 frt díj fizetés mellett köri tagnak felvéletnek.

■ A köri tagok az 1 frtért úgy az „Erdélyi Gazdát“, mint a „M. Közlönyt“ díjtalanul kapják, amellel mindazon kedvezményekben részesülnek, melyekben a rendes tagok.

— Kedves köztársaságunk vélünk teljesíteni, amidőn egyletünk t. tagjainak szíves tudomására adjuk, hogy elnökségünk közbejárása folytán sikerült a Délmagyarországi méhész-egylettel (magyar méhészek egyesülete) arra a megállapodásra jutni, hogy tagjaink a „Magyar M é h“ című szaklapot, mint a Délmagyarországi méhész-egylet és a Magyar méhészek egyesületének hivatalos közlönyét évi 1 frt díjért kaphatják meg. Felkérjük tehát mindazon t. tagtársakat, kik a fent érintett közlönyt járattani akarják, szíveskedjenek ebbeli szándékukat elnökségünkhöz bejelenteni. Ezzel kapcsolatban értesítjük az érdeklődőket arról is, hogy egyletünk viszont abban állapodott meg, hogy a „Magyar méhészek egyesülete“ tagjainak a „Méhészeti közlönyt“ és az „Erdélyi gazdát“ évenként fizetendő 1 frt kedvezményes díjért megküldi. A „m. m. egyesületének“ tagjai szintén azon egylet elnöksége útján fognak jelentkezni.

— A délmagyarországi egylet N.-Teremián tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a Teremiánostani neve helyett „magyar méhészek egyesülete“ néven veszi fel, székhelyét Budapestre teszi s mint az Erdélyi méhész egyesület szakosztálya fogja folytatni működését. Ugyanakkor választatott meg az új tiszti kar. A választás eredménye a következő: elnök: Br. Ambrózy Béla, elnökök: Vámosy Mihály, ref. főgimnáziumi igazgató Budapesten, Borszéki Soma, ministeri osztálytanácsos Budapesten és Mály István törvény-széki elnök Temesváron. Titkárokká, és pedig főttitkárrá: Kovács Antal Buziáson, másodtitkárrá Parthay Géza Budapesten. Bizottsági tagokul Budapestről: Gönczy Pál államtitkár, Máday Izidor ministeri osztálytanácsos, Gróf Teleki Ede ministeri titkár, Ordódy Lajos, Bárány Jenő, Baranyai István, Kozocsa Tivadar, Angyal Dezső, Metzger Ede, Hummer Nándor, Dr. Hegedűs János és Csernovits Diodor. A vidékről: Kiss Endre Alberti-Irsáról, Csik János Aradról, Bildhauer Adalbert Paulisról, Csupkay Ferencz Nagy-Abonyból, Kazinczy Arthur Berettőrről, Tóth János Felső-Zsolczáról, Uray József Csomaközről, Valló János Léváról, Vaszary János P.-Gyapáról, Késmárky Iván Paksról, Eberhardt Béla Szolnokról és Abaffy József Szegszárdról. A délmagyarországi méhészek közül: Dörner Tanás Nagy-Teremiáról, Bauer János Verseczről, Schlett Ferencz Buziásról, Fischer Péter Dettáról, Buding Jakab Triebsveterről, Martinovicu Miklós Nagy-Topoloviczáról, Góschy Mátyás Temes-Gyarmatháról, Hill Ferencz Nagy-Jécsáról, Reiter János Meháláról, Bósz István Oszternről, Vadnay József Magyar-Czernyáról és Vozary János Temesvárról.

— Uj méhész-könyv. Most jelent „Praktische Anleitung zur Erlernung der Bienenzucht der neuesten Erforschungen und praktischen Erfahrungen aller herforragenden Bienenzüchter“ czim alatt 121 képpel. Irta Chr. Lange, méhész. Berlin 1888 Kiadta Mode. Ára 3 márka. E munka gyakorlott méhészre vall s úgy a kezdőknek, mint a már megtett méhészeknek jó utmutatója, tanácsadója. A szövegbe nyomott számos kép igen emeli a munka értékét, melyből különben kitűnik, hogy a szerző a legjelesebb méhészek nyomdokait követi, mint Berlepsch, Dzierzon, Dathe, Gravenhorst sat.

— Gyászlapot vettünk Bergner Miksa borszéki méhész haláláról. Az elhunyt szorgalmas és szakértő méhész volt. Béke poraira!

— A „Méhészeti kalauz“, Albu Józsefnek egyletünk által elismerésre méltatott dolgozata kapható Horatsik J. könyvkereskedésében Kolozsvárt s általa minden könyv-árusnál, valamint megrendelhető egyletünk elnökségénél is. Ára 30 kr.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Lapfelügyelő bizottság: **Albu József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.**

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt. Bel-Középuteza Minorita-épület.